

Träff för nordbi odlare i Sävarådalen med omnejd

Datum: tisdag 23 maj 2017

Tid: 18.30

Plats: Sävar Hembygdsgränd


Närvarande: Birgit Agrell, Ilija Babic, Malin Barrlund, Jane Berggren, Tomas Berggren, Per Bernhardsson, Christer Edling, Helena Ekblad, Johan Ekblad, Eva-Lotta Eriksson Brattvall, Anders Eriksson, Henning Fällman, Björn Gavelin, Eva Johansson, Tomas Jonsson, Natuschka Lee, Olof Lindberg, Maud Lejon, Gösta Lejon, Anders Lindgren, Sofia Nannes, Mike Nannes, Olle Nygren, Jan Ottosson, Ingvild Parnerud, Per Ruth och Jenny Viklund.

Med många (nya) odlare i Sävarådalen och kringliggande områden var det nu dags för träff för att diskutera odling med nordiska bin och hur vi kan förbättra förutsättningarna för friparning i Sävarådalen. Träffen arrangerades av Föreningen Nordbi i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan. Föreningen Nordbi representerades av tre styrelsemedlemmar: Olle Nygren (kassör), Holmön, Per Ruth (ledamot), Sofiehem och Sofia Nannes (sekreterare), Sävar.

Per Ruth, som länge varit en av de drivande krafterna i arbetet med nordiska bin i Västerbotten, började med att berätta om det nordiska biets ursprung och historia i Sverige samt Föreningen Nordbis arbete med att bevara det inhemska nordiska biet. Det nordiska biet, *Apis mellifera mellifera*, är en underart till det europeiska honungsbiet och var tidigare den mest spridda underarten i Europa. I början på 1900-talet började man importera andra biraser, såsom italienska och Carnicabin, till Sverige och det nordiska blev då starkt tillbakaträngt. Projekt Nordbi startade 1990, följt av Föreningen Nordbi 1997, och började arbetet med att lokalisera och identifiera de rester av nordiska bin som fanns kvar. Man hittade rena nordiska bin på bl.a. Läsö, Danmark, i Jämtland och i Västerbotten. Arbetet har sedan dess fortgått med att ta fram avelsmaterial, etablera reservats- och renparningsområden, och genom att sprida information om det nordiska biet. I Umeå området odlas nordiska bin 'norr om Umeälven', upp längs Vindelälven, i Taveljö, i Sävarådalen och på Holmön. Holmön fungerar numera som en genpool för nordiska bin och används som parningsplats i drottningodlingen. Taveljö är ett starkt fäste för det nordiska biet och området har i många år använts för renparning. Detsamma gäller för Ultervik utanför Innertavle. Sävarådalen är också ett starkt område för odling med nordiska bin men ännu inte tillräckligt 'rent' för att friparning av drottningar ska kunna ske. Däremot finns det ett stort intresse från både odlarnas och Nordbis håll att även Sävarådalen på sikt ska kunna fungera som renparningsområde.

Efter presentationen fördes gruppdiskussioner om hur vi kan förbättra förutsättningarna för odling med nordiska bin i Sävarådalen—hur detta arbete kan se ut i praktiken och vilka resurser som behövs. Idéer och förslag som framkom under diskussionen är sammanfattade nedan.

1. Hur kan vi förbättra det nordiska materialet vi har i Sävarådalen? Vad krävs för friparning i Sävarådalen?

-  Inventera vårt material genom att göra vingindextester. Eftersom det både inom och runt omkring Sävarådalen finns orent material måste vi arbeta kontinuerligt med vingindextester för att ta reda på vilka drottningar som är orena och byta ut dessa mot odlade drottningar. Detta betyder att friparningar som sker vid t.ex. svärmning och stilla byte måste testas och ev. bytas ut. Hittills har friparningar i Sävar resulterat i väldigt blandade och tyvärr ofta dåliga resultat. Det är också önskvärt att testa odlade drottningar så att vi får information om hur bra utfallet av Nordbis drottningodling är. Ytterligare skulle områdeskontroller kunna utföras med några år mellanrum där bin i fält samlas in och testas för att få en överblick av områdesgenomsnittet.

Rent praktiskt efterfrågas information om hur man samlar bin och vilka bin man ska samla för vingindextester, samt hur man använder vingmättningsprogrammet. Ett förslag är därför att ordna några workshops under sommaren där insamlandet, vingmonteringen och programmet demonstreras. Om

antalet vingindextester ökar genom noggrannare kontroll behövs även att fler lär sig att använda vingmättningsprogrammet så att fler kan mäta sina egna bivingar.

- ✿ Utöka området. Ju större buffertzoon runt Sävarådalen och ju fler nordbi odlare generellt desto enklare att hålla ett område rent. Relevanta områden som i nuläget är Carnica/blandområden är Kroksjö/Mickelsträsk mellan Sävarådalen och Tavel sjöområdet samt kustområdet norr om Sävar. I Norum, endast 13 km NÖ om Sävar finns uttalade Carnicabi odlare. Eftersom flygområdena för Sävar och Norum överlappar sker utbyte mellan våra nordiska och deras Carnicabin hela tiden.

Praktiskt betyder detta att vi behöver ta kontakt och föra dialog med odlare av andra raser inom närliggande områden. Alla odlare har ansvar för detta och arbetet kan underlättas om de som redan känner eller har kontakt med odlare av andra raser tar kontakt. Drottningodlare inom Nordbi (t.ex. Per Ruth, Tomas Jonsson, Sofia & Mike Nannes) försöker alltid i möjligaste mån att hjälpa odlare som vill gå över till nordiska bin, så förmedla gärna kontaktuppgifter till drottningodlare i samtal med dessa odlare. Ytterligare strategier är att bjuda in odlare av andra raser till våra (informations)möten samt att presentera Nordbis arbete inom Sävarådalen hos andra lokalföreningar, t.ex. Bygdeå/Nysätra.

- ✿ Gå ut med information till nya och gamla nordbi odlare, odlare av andra raser samt till allmänheten. Ett viktigt steg för att sprida och inhämta information är att fler uppmuntras bli Nordbimedlemmar (200 kr/år till bankgiro 5698-7548, ange namn, adress och e-postadress). Förutom att den information medlemmar får direkt från Nordbi om hur arbetet med det nordiska biet framskrider kan vi som en större grupp medlemmar samarbeta med drottningodling och vingindextester samt med marknadsföring av vår honung och våra bin.

Inte bara vi odlare inom Sävarådalen men även andra, framförallt odlare, bör veta inom vilket område som det odlas nordiska bin och vilka områden vi bedriver avelsarbete (Tavel sjö, Ultervik, Holmön, Sävarådalen). Förslag på följande informationskanaler, marknadsföringsstrategier framkom:

- Ta fram en karta som visar Sävarådalen samt andra områden där det odlas nordiska bin, gärna med bigårdar/odlare utmärkta.
- Möten i närområdet (se sista diskussionspunkten)
- Informera Ulla och Hans på Stöcksjö biredskap så att de vet var nordbiområdena finns samt lämna Nordbibroschyr och ev. karta med dem.
- Föreslå att länsstyrelsen på sin hemsida där man anmäler biinnehav lägger upp länkar till lokalföreningarna så att den som är ny lätt kan hitta sin närmaste förening och få rätt information om vilka biraser som var. Ytterligare skulle en karta över birasernas fördelning inom Umeå kommun (Umeortens odlarförening) kunna läggas upp på Umeortens BFs hemsida.
- Öppna föreläsningar
- Samarbete med Umu/SLU/visitumea. Tre av de närvarande på mötet, Natuschka Lee, Malin Barrlund och Jenny Viklund är forskare på Umeå Universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet och håller på att starta upp biforskning i Umeå. Genom att samarbeta med dem finns möjlighet att sprida information om nordiska bin både genom forskningen och olika outreach projekt.
- Marknadsföring av nordiska bin. Redan idag finns möjlighet för Nordbimedlemmar att köpa runda klistermärken med Nordbis logga som går att sätta på honungsburken. Dessa finns att köpa från Per Ruth.



2. Vi behöver fler som odlar drottningar, förslag på hur fler kan odla/vara delaktiga/hjälpa de som odlar?

Eftersom många nordbi odlare inte har möjlighet att fripara sina drottningar är det högt tryck på odlade drottningar. Inom Umeå-området finns flera odlare som odlar drottningar men det behövs ändå fler som odlar i lite större skala.

Under denna punkt efterfrågas i första hand drottningodlingskurser och eller mentorskapsprogram. Redan i dagsläget hålls en drottningodlingskurs i Umeå och den som är intresserad av att gå en kurs bör höra av sig till Vuxenskolan. Drottningodlingskursen är lämplig för de som varit odlare något eller några år, beroende på erfarenhet. Här kan tilläggas att de flesta odlarkurser i Umeå-området hålls i samarbete mellan Umeortens BF och Studieförbundet Vuxenskolan och information om dessa går ut via Umeortens BF och Vuxenskolans informationskanaler. En del kursinformation läggs även ut på Facebook-gruppen 'Västerbottens odlare'.

En flaskhals i drottningodlingen är att fylla de parningskupor som drottningarna går i under parningsperioden med arbetsbin. Just denna del av drottningodlingen skulle kunna underlättas om fler odlare kan bistå med arbetsbin till dessa kupor. Exakt hur detta skulle kunna fungera praktiskt, om de som vill köpa drottning(ar) under sommaren får hjälpa till och fylla 3–4 parningskupor eller om några få hjälper till att fylla fler, vem som fyller kuporna, är inte klart ännu. Däremot får de som kan tänka sig att hjälpa till med detta i någon form gärna höra av sig till Sofia Ninnes (bioding@ninnes.com, 072-2079480) eller Per Ruth (per.ruth@sofiehjem.ac, 070 569 24 11)

3. Förslag på fortsättning/uppföljning av detta möte? Årlig sammankomst, vartannat år, mail-grupp, fb-grupp?

Förslag på uppföljning på detta möte är att sätta ihop en e-postlista med deltagarna på mötet och utöver detta ordna ett höst- och ett vårmöte där sommarens arbete samt kommande biodling kan planeras, vingindextestresultat återrapporteras osv. Även ett forum där man kan ställa frågor och snabbt få svar om nordbiodling i Sävarådalen skulle kunna vara till nytta.

Vad gäller generell information och frågor om biodling hänvisar Nordbi till Umeortens biodlarförening som ordnar ett 10-tal medlemsträffar i olika format varje år, så som diskussionskvällar, kurser, studiebesök och föreläsningar. På facebook finns även gruppen 'Västerbottens odlare' där man kan ställa frågor, annonsera försäljning av bin samt få information om odlarkurser.

Vid mötesanteckningarna,
Sofia Ninnes, sekreterare Föreningen Nordbi